

Opettaja: Juha Rautio
Oppilas: Frank Krokfors
Päiväys: 3.4.2020
Tehtävä: lopputyö essee

1. essee/blogikirjoitus/kritiikki

Opiskelija tutustuu vapaavalintaiseen tietokirjaan, jonka pohjalta kirjoittaa kurssityönä

- A) omavalintaisesta aiheesta esseen tai esseistisen blogimerkinnän, jossa viittaa jollain tavalla luettuun tietokirjaan (Lajuus: n. 2 sivua, alle 700 sanaa).

Esseen kummitus

Kahdeksankymmentä vuotta sitten maantietä pitkin puskee panssarivaunu, joka kuuluu venäläiselle. Suomalainen sotamies piiloutuu puunrungon taakse ja heittää kranaatin panssarivaunua kohti, paukku sujahtaa vaunun alle ja pian räjähtää. Venäläiset muuttuvat kuolemansa jälkeen kummituksiksi.

Tähän päivään tullessamme kummitusjuttujen kertominen on jäänyt vähemmälle. Radio, Aku Ankat ja televisio ovat ajan saatossa korvanneet suusta suuhun kertomisen kulttuuria. Valitsin kurssin lopputyöni aiheeksi tietokirjan nimeltään ”Väärin haudattu sotamies” (Kauhanen, 2018), jossa selitetään kummitusjuttujen syntyyn liittyviä seikkoja - ja yleistetään filosofiaa siitä, että kummitusjuttujen kertominen on perusluokan viihdettä ajalta ennen sotia ja saippuaopperaa. Aihetta rajatakseni olen keskittynyt toisen maailmansodan aikaiseen kappaleeseen.

Kummituksia toisessa maailmansodassa on näyttäytynyt sodan aikana niin taistelukentillä, kuin taistelujen lomassakin. Kentällä on tavattu esimerkiksi vihollinen, jota tulitettiin pitkään ennen, kuin huomattiin, ettei kummitus kaadu luoteihin. Sitä ei tiedetty, että vihollinen olikin ollut kummitus, mutta silloin käskettiin lopettaa tulittaminen ammuksien säästämiseksi. Taistelujen lomassa kummituksia on näyttäytynyt maasta nousevina riekkoina tai vielä hautaamisen jälkeen korsiin juttelemaan palanneina aaveina.

Toisista kummitusjutuista välittyy humoristinen sävy, toisista taas absurdius, kun toisista taas kylmä arkipäiväisyys – mikä vaikuttaa selkäpiitä karmivalta. Vastikään kaatuneen aseveljen kanssa on käyty keskustelu ”mies miehelle” missä kummitus toteaa esimerkiksi: ”Ei se niin kovasti

tuntunut, kun selkäranka kerran meni poikki – sinähän elät vielä vanhaksi – ajattelin tulla vain juttelemaan.” (Kauhanen, 2018: 174-187)

Kaikilla kirjoituksilla on mielestäni myös oma henkensä. Nykypäivänä kirjoittaminen on yleistynyt valtavasti verrattuna 1800-lukuun, milloin ensimmäiset suomalaiset kansankirjoittajat ovat alkaneet kirjoittaa paikallisiin julkaisuihin. Moderniin aikaan internetin kautta saa valtavat määrät kirjoituksia, kuten kolumneja sekä kirjoja, kuten myös uutisia sekä blogeja. Internet-selaimen avatessaan, kuvat ihmisistä värittävätkin lähes kaikkia vieraillemiamme sivustoja, joten ihmishahmo nousee tekstin rinnalle. Informaatiota on niin paljon, että pää voi mennä pyörälle. Miltä kannalta henkeä pitäisi lähestyä ja miten se liittyy riekkoihin ja kummituksiin?

Suuren pandemian levitessä maailmalla joudumme jäämään kotiin ja eristäytymään ylimääräisistä sosiaalisista kontakteista tartuntavaaran vuoksi. Internet on tullut arkipäiväiseksi kanavaksi kokea asioita ja viettää aikaa päivän tunteina, joten internet tarjoaa hyvän välineen ihmisille tällaisina aikoina. Erityisesti somet, kuten facebook taikka reddit toimivat ilmaisukanavina ihan vain arkipäiväisen kertomisen ja kanssakäymisen keinoina. Niistä pitää muistaa, että kuva ihmisestä on henkilötieto, missä käsitellään yksityisiä tietoja liittyen ihmisiin.

Yksikään ihminen ei varsinaisesti voi kävellä selaimen kautta sisälle nettiin. Ihminen on siirtynyt digitaaliseen alustalle imagoina ja henkilöihin liittyvinä tietoina, kuten kasvoina sekä tilanne- ja uutiskuvina. Mielestäni vanhastaan arkipäiväisen kertomisen ja kokemisen kulttuuriin kuuluneet kummitus -hahmot muistuttavat hieman internetissäkin olevaa: vastaantulevat ihmishahmot ovat vain eräänlaisia projektioita ihmisistä.

Internetissä vaikuttaa nykyisellään tunnetusti digitaalinen kulttuuriperintö. Vaikka netissä olevan ihmisen kohtaakin vain imagona, projektiona tai avatarina, niin taustalla on kuitenkin aivan tavallinen henkilö. Aluksi kertomisen kulttuuria internetissä toimittivat uutislehdet sekä blogit - mutta niiden rinnalle on kehittynyt some eli sosiaalinen media. Sivustoihin ja someihin liittyy mielestäni ongelma siksi, että kertomisessa ja kokemisessa ei nykyään kohtaa oikeaa ihmistä – siitä ei saa selville, minkälainen henkilö on kyseessä. Hahmot jäävät yleensä etäiseksi, mutta ne voivat tulla myös lähelle - hieman kuten esimerkiksi aaveet toisen maailmansodan aikaan.

Riekkoihin, aaveisiin, eläviin kuolleisiin, varjoihin sekä polter geisteihin liittyvä kertominen voi mielestäni nykyään liittyä someen siksi, että some on viihteellistä kertomista varten rakennettu inhimillisen kanssakäymisen alusta. Siinä missä vanhastaan tunnettu viihteen muoto siirtyi folklorismin muodossa uudelle alustalle; voivat vanhastaan tunnetut kummitushahmot ilmetä siinä lähestulkoon huomaamatta siksi, että ne ovat aivan silmiemme edessä ja nenämme alla.

Mielestäni teknologian myötä siirtyvät vaivihkaa myös kummitukset nettiin kaikki aikanaan. On mahdollista, että esimerkiksi facebookissa kuka tahansa haluaa esiintyä varjokuvana taikka riekkona hovin vuoksi, tai kertoa niistä juttua omalla tavallaan. Onhan kummituksista kertominen ollut mitä parhainta viihdettä. Kummitusjuttuja on kerrottu joko huvikseen tai pelottelemisen vuoksi, etteivät pienemmät eksyisi yön tunteina esimerkiksi pimeään metsään, mikä on vaarallista. Some on tässä yhteydessä mahdollisuus – joten kannattaa aina muistaa hieman pelotella lapsiakin: nettiin ei kannata mennä yöllä siksi, että keskiyön mörkötuntina voi käydä vaikka kuinka huonosti, sillä netti-kelikko tai naama-riekko voi viedä tyttären.